

Handläggare
Ida Wising
Telefon: 0761-20 61 70

Till
Bromma Stadsdelsnämnd
2025-01-23

Stockholmsenkäten 2024

Sammanställning av resultat och analys, Bromma

Förvaltningens förslag till beslut

Nämnden tar del av redovisning och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning

Under våren 2024 genomfördes Stockholmsenkäten och elever i årskurs 9 (grundskola) och år 2 (gymnasiet) fick svara på frågor inom områdena droger och spel, brott och utsatthet för brott, psykisk hälsa samt skola, fritid och föräldrar. Syftet med Stockholmsenkäten är att kartlägga frågor som drogvanor, kriminalitet, skolk, mobbning samt risk- och skyddsfaktorer. Enkäten syftar även till att ge en uppfattning om hur olika normbrytande beteenden förändras över tid. Ytterligare ett syfte är att förse kommuner, stadsdelar och skolor med lokala data om ungas livsvillkor, att fungera som underlag för forskning och utveckling, att fördela resurser för förebyggande insatser samt mobilisera skolpersonal, föräldrar och elever i det förebyggande arbetet.

Förvaltningen redovisar i detta tjänsteutlåtande ett urval och en sammanfattning av resultaten från Stockholmsenkäten 2024.

Bakgrund

Sedan 1970-talet har Stockholmsenkäten genomförts i olika former vartannat år. Stockholmsenkäten genomförs primärt i Stockholms stad, men även andra kommuner inom Stockholms län genomför den. I enkäten får ungdomar i årskurs 9 och år 2 på gymnasiet svara på frågor och svaren sammanställs till en rapport om ungdomars levnadsvanor. Enkäten omfattar frågor inom följande områden:

- Droger och spel
- Brott och utsatthet för brott
- Psykisk hälsa och psykosomatisk
- Skola, fritid och föräldrar

Utöver dessa områden besvarar eleverna också frågor om bland annat sin bakgrund, familj och boendesituation.

Inom förvaltningen är målsättningen att ständigt arbeta för att öka möjligheterna att nå grupper vi inte når eller där befintliga insatser inte räcker till. Brommas resultat i årets Stockholmsenkät är bland annat ett viktigt bidrag till den samlade lokala lägesbilden och arbetet inom ramarna för den lokala samverkansöverenskommelsen (SÖK:en) mellan förvaltningen, polisen och Utbildningsförvaltningen för brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete. Resultatet är också ett underlag för preventions-, trygghets- och säkerhetssamordnare, trygghetskoordinator, fältassistenter, fritidsledare, familjebehandlare med flera inom förvaltningen.

Ärendet

År 2024 deltog 11 grundskolor (årskurs 9) och 4 gymnasieskolor (år 2) i stadsdelsområdet Bromma. Antal svarande i årskurs 9 bland elever boende i Bromma var 841 (varav 411 flickor och 408 pojkar). Antal svarande i år 2 på gymnasiet bland elever boende i Bromma var 663 (varav 333 flickor och 320 pojkar). I enkäten finns även svarsalternativet ”annan könstillhörighet” (beskrivningen i enkäten: personer som inte är eller känner sig som varken pojke eller flicka). Antalet svarande elever boende i Bromma var i årets mätning det högsta sett till mätningar 22 år tillbaka.

Resultat som diskuteras i detta tjänsteutlåtande är ett urval av Brommas resultat från de fyra olika tematiska rapporterna som är publicerade på start.stockholm, och som i sin tur innehåller ett urval av resultat från årets Stockholmsenkät.

Droger och spel

Alkohol, narkotika, tobak och nikotin

Elever i Bromma svarade i högre utsträckning än genomsnittet för staden att de dricker alkohol, både årskurs 9 och år 2 på gymnasiet. Andelen elever som uppger att de någon gång använt narkotika är lägre i Bromma än för övriga i staden. Pojkar i år 2 på gymnasiet sticker ut i Bromma som de som i högst grad uppger att de någon gång använt narkotika, vilket överensstämmer med stadens resultat. Att sniffa eller boffa är fortsatt lågt förekommande, men sedan 2016 syns en svag ökning i staden. Brommas elever ligger något högre än stadssnittet, förutom för pojkar årskurs 9 som ligger lägre än stadssnittet.

I de stadsövergripande resultaten är andelen elever som uppger att de *inte* använder tobak (cigaretter eller snus med tobak) 91 procent för elever i årskurs 9, att jämföra med 89 procent 2022 och 84 procent 2020. Motsvarande siffror för elever i gymnasiets år 2 är 83 procent 2024, 77 procent 2022, samt 68 procent 2020. I Bromma är

andelen elever i årskurs 9 som *inte* använder tobak 91 procent 2024 och 2022, att jämföra med 82 procent 2020 och 88 procent 2018. Det skedde alltså en minskning av antalet elever i årskurs 9 i Bromma som uppgav att de *inte* använder tobak från 2018 till 2020, den första minskningen som skett sedan 2002. Årets resultat på 91 procent är samma som 2022 och de högsta sedan 2002. Motsvarande siffror för elever i gymnasiet år 2 är 86 procent 2024, 79 procent 2022 och 70 procent 2020. Årets siffra på 86 procent är den högsta sedan 2002.

Antalet flickor i årskurs 9 i Bromma som 2024 uppger att de röker dagligen eller ibland har ökat med en procentenhet från 2020 till 2022 (11 procent till 12 procent), för att sedan öka med 11 procentenheter från 2022 till 2024 (12 procent till 23 procent). Resultatet för flickor i årskurs 9 i Bromma är högre än stadssnittet, medan resultatet för pojkar årskurs 9 och pojkar och flickor andra året på gymnasiet är lägre än stadssnittet. Var femte flicka i årskurs 9 i Bromma röker e-cigarett dagligen, vilket är den största andelen i staden för den åldersgruppen.

Debutåldrar

I årskurs 9 har ca 70 procent av eleverna aldrig provat att röka och ca 80 procent av eleverna har aldrig provat att snusa. Bland dem som har provat var den vanligaste debutålder för både rökning och snusning 13-14 år, dvs tidiga högstadiet. I gymnasiets år 2 är det endast 47 procent som aldrig har provat att röka, och ca 70 procent som aldrig har provat att snusa. Den vanligaste debutåldern uppges här vara 15 år eller äldre. Av dem som avstår från att prova i högstadiet, är det alltså en stor grupp som kan antas prova i början av gymnasiet. Motsvarande siffror kan man se vad gäller alkoholdebut, sniffa/boffa och att prova narkotika. Det kan alltså antas finnas två perioder då ungdomar i högre grad riskerar att börja med ANDT-produkter. En gemensam faktor för dessa perioder är att de sammanfaller med en tid då ungdomar tenderar att komma in i ett nytt sammanhang (ny klass/ny skola/ny kompisgrupp).

Spel

Över tid har trenden varit att elever som satsar pengar på spel¹ minskar. Mellan 2006 och 2018 minskade spelandet om pengar successivt från 35 procent (både bland stadens elever i grundskolan och gymnasiet) till 11 procent i grundskolan och 13 procent i gymnasiet. Denna trend vände 2020 och vid 2024 års mätning har spelandet om pengar ökat till 18 procent i grundskolan och 20

¹ Exempel på spel är kasinospel, pokerspel, spelautomater, Loot-lådor, tips, lotter, vadslagning eller liknande.

procent i gymnasiet. Årets ökning visar att det framför allt är bland pojkarna i staden som spelandet om pengar har ökat. Brommas resultat år 2024 visar att 32 procent av pojkarna och 6 procent av flickorna i årskurs 9 satsat pengar på spel de senaste 12 månaderna. Att jämfört med 29 procent av pojkarna och 6 procent av flickorna i årskurs 9 i staden totalt. Motsvarande siffror för gymnasiets år 2 i Bromma är 45 procent av pojkarna och 3 procent av flickorna (jämfört med 36 procent av pojkarna och 4 procent av flickorna i staden). Pojkarna i Bromma år 2 på gymnasiet är de i staden som i högst grad uppger att de satsat pengar på spel de senaste 12 månaderna, medan flickor i Bromma i samma årskurs är de i staden som i lägst grad uppger att de satsat pengar på spel.

Psykisk och psykosomatisk hälsa

Psykisk hälsa utgörs av flera dimensioner. I Stockholmsenkäten mäts både psykiskt välbefinnande och psykiska besvär. Dessutom mäts frånvaro av somatiska symptom genom indexet grad av god psykosomatisk hälsa.

Index för psykosomatisk hälsa baseras på hur eleverna har besvarat följande frågor: "Hur ofta har du haft huvudvärk detta läsår?"; "Hur ofta har du dålig aptit?"; "Hur ofta har du under detta läsår haft "nervös mage"?"; "Hur ofta har du under detta läsår haft svårt att somna?"; "Hur ofta har det hänt under detta läsår att du sovit oroligt och vaknat under natten?". Indexvärdet löper mellan 0–100, där 100 motsvarar den högsta graden av välbefinnande.

Resultatet för staden totalt i årskurs 9 är 63 för pojkar och 46 för flickor gällande index för psykosomatisk hälsa. I Bromma är resultatet 64 för pojkar och 47 för flickor. Resultatet för staden totalt i år 2 är 64 för pojkar och 45 för flickor. I Bromma är resultatet 64 för pojkar och 48 för flickor. Resultaten är i likhet med eller marginell med +/- en punkts skillnad från föregående mätning. Liksom i tidigare års undersökningar visar flickor i mycket större utsträckning än pojkar upp negativa stadsövergripande resultat i samtliga frågor som rör psykisk ohälsa. Sedan frågeblocket för första gången lades in i Stockholmsenkäten år 2004 har flickor kontinuerligt rapporterat sämre mående jämfört med pojkar i staden och skillnaden ökade 2022.

Brott och utsatthet för brott

Frågor om olika former av brott ställs i Stockholmsenkäten. Det handlar bland annat om huruvida eleven har snattat, tjuvåkt på tunnelbanan, stulit en cykel, klottrat, tagit pengar hemma, burit vapen, blivit utsatt för olika typer av våld eller stöld.

Brott

Inom flera frågor kopplat till begångna brott ligger Brommas andelar lägre än stadens totala resultat och i en del frågor i likhet med dessa. Avvikelse från stadens resultat i 2024 års mätning kan ses inom tjuvåkning på tunnelbanan/pendeltåg där Bromma ligger högre än stadssnittet. Andelen elever som tagit pengar hemma som inte varit deras är högre än stadssnittet för Brommas elever i årskurs 9. På andra året i gymnasiet ligger Brommas elever däremot lägre än stadssnittet. När det kommer till frågan om snatteri (ringa stöld) skattar varken Brommas elever högst eller lägst i staden, men Bromma är ett av få stadsdelområden där andelen flickor som har snattat är högre än andelen pojkar. Andelen flickor i årskurs 9 och gymnasiet år 2 i Bromma som har snattat är högre än stadssnittet, medan andelen pojkar i årskurs 9 och andra året på gymnasiet i Bromma som har snattat är lägre än stadssnittet.

Utsatthet för brott

Brommas resultat är högst i staden vad gäller elever i årskurs 9 som blivit bestulna. 10 procent av pojkarna och 7 procent av flickorna i årskurs 9 i Bromma uppger att de blivit bestulna de senaste 12 månaderna (att jämföra med stadssnittet på 6 procent för pojkar och flickor). För gymnasieelever har flickorna i Bromma blivit bestulna i högre grad än stadssnittet, medan pojkarna i Bromma ligger lägre än snittet i staden. En högre andel elever i årskurs 9 i Bromma har blivit rånade jämfört med staden, men i gymnasiet sticker inte längre Brommas elever ut.

Den totala andelen elever i Bromma i årskurs 9 som blivit tvingade till sex de senaste 12 månaderna är högst i staden tillsammans med Farsta. För gymnasieelever är Bromma däremot lägst i staden tillsammans med Järva och Enkede-Årsta-Vantör.

Brommas andelar som uppger att känner sig ganska eller mycket trygga är markant högre än genomsnittet i staden, men det förekommer en tydlig skillnad mellan pojkar och flickor vad gäller känslan av trygghet. Flickor svarar att de upplever högre grad av informell social kontroll, men uppger också att de känner sig mer otrygga. I resultaten framgår att flickor upplever något högre grad av ordningsproblem än pojkar.

Skola, fritid och föräldrar

Skola

Frågebatteriet om skola innefattar trivsel, skolk, fusk och mobbing/kränkningar/trakasserier. Trivseln i skolan är generellt hög i staden, men lite lägre för flickor i årskurs 9; 86 procent att jämföra med pojkarnas 90 procent i årskurs 9, 92 procent för båda könen i

gymnasiets år 2. I båda årskullarna är det fler flickor än pojkar som uppger att de känt sig mobbade, kränkta eller trakasserade i skolan (17 respektive 23 procent i årskurs 9, 9 respektive 13 procent i gymnasiet år 2).

Svaren i Bromma är i stort jämförbara med stadens. Det som sticker ut mest är svaren kring fusk. Här är siffrorna för Bromma över genomsnittet, och för flickor i årskurs 9 är siffrorna (tillsammans med flickorna i Hägersten-Älvsjö) högst i staden med sina 54 procent. Snittet i staden ligger i årskurs 9 på 48 procent för flickor och 36 procent för pojkar. I år 2 på gymnasiet är siffrorna 29 procent för pojkar och 36 procent för flickor.

Fritid

Andelen föreningsaktiva elever i Bromma är fortsatt över snittet, runt 70 procent i årskurs 9 (56 procent i gymnasiet år 2), att jämföra med ca 65 procent i staden. I Bromma är det samma siffra för pojkar och flickor, medan det i staden är betydligt fler pojkar än flickor som är föreningsaktiva. Nästan lika stor andel av Brommas elever i årskurs 9 (68 procent) uppger att de *aldrig* brukar besöka en fritidsgård eller träffpunkt (i gymnasiet år 2 är motsvarande siffra 79 procent). Det är fler ungdomar i Bromma än ungdomar i staden totalt som svarar att de *aldrig* brukar vara på en fritidsgård eller träffpunkt. Detta gäller både årskurs 9 och år 2 och både killar och tjejer, där fyra till sju procentenheter fler ungdomar i Bromma *aldrig* brukar besöka en fritidsgård eller träffpunkt jämfört med stadens snitt.

Vidare är det 20 procent av Brommas elever i årskurs 9 som uppger att de *aldrig* brukar delta i någon ledarledd fritidsaktivitet.

Föräldrar

Frågorna om föräldrar och social kontroll innehåller frågor om vad vårdnadshavare vet om sina barn, t.ex. var de är, vilka de umgås med och vad de spenderar pengar på. Ett index för svag anknytning till föräldrarna tas fram baserat på frågorna: "Om du har ett personligt problem, kan du be någon av dina föräldrar/vårdnadshavare om hjälp; "Jag bryr mig om vad mina föräldrar/vårdnadshavare säger"; "Mina föräldrar/vårdnadshavare är en förebild för mig". Svaren bland Brommas elever är jämförbara eller bättre än snittet för staden. Föräldrarna upplevs också vara mer konsekventa i Bromma.

Det finns också frågor om huruvida föräldrar bjuder på alkohol, och här är siffrorna för Bromma påtagligt över snittet, främst bland pojkar i gymnasiet andra år (36 procent svarar ja, jämfört med 27 procent i staden). Frågor om familjemedlemmars alkoholkonsumtion är dock jämförbara med resten av staden. När det gäller

rökning och frågan ”Får du röka för dina föräldrar” syns en tydlig nedåtgående trend sedan frågan infördes 2006; i årskurs 9 från 75 procent till 90 procent som svarar nej, i gymnasiets år 2 från 59 procent till 84 procent.

Fortsatt främjande och förebyggande arbete

Stockholmsenkäten utgör ett viktigt underlag för fortsatt analys och för riktade insatser. I det främjande och förebyggande arbetet är det viktigt att utgå från forskning om risk- och skyddsfaktorer. Den enskilt viktigaste faktorn för barns framtida hälsa är att klara skolan. Föräldrars betydelse och stöd till föräldrar i form av föräldraskapsstöd är också viktigt, forskning har visat att det är effektivt för såväl enskilda barn som för samhället i stort. Fritidsaktiviteter utgör också en möjlig skyddsfaktor för barns och ungas fysiska och psykiska hälsa. Social och psykisk problematik samvarierar också, till exempel missbruk-, riskbruk eller beroendeproblem som ofta samvarierar med annan psykisk eller social problematik. Att arbeta förebyggande på ett område kan också ge mervärden på andra, exempelvis att arbeta ANDT-förebyggande ger också ett brottsförebyggande mervärde då alkohol och droger är viktiga faktorer vid till exempel brottspreventivt arbete.²

Främjande och förebyggande arbete för Stockholmsenkätens målgrupp bedrivs lokalt, bland annat inom fritidsverksamhet, fältverksamhet, skolsociala team, familjerådgivning och familjebehandling.

Fritidens verksamhet bedrivs på ungdomars lediga tid. Fritidsledarna har också närvaro i skolor främst under lunchraster i kontakt- och trygghetsskapande syfte. För att vistas på fritidsgård behöver ungdomarna ”gårds kort”, ett formulär som fylls i av vårdnadshavare och möjliggör kontakt. Samverkan med fältassistenter, skolor, polis, föreningsliv, ungdomsmottagningen samt Idrotts- och Kulturförvaltningens verksamheter är en viktig del i fritidens arbete. Fritiden i Bromma arbetar aktivt för att erbjuda flickor en trygg och meningsfull fritid och för att öka andelen flickor inom fritidens verksamheter för att öka flickors psykiska hälsa. Exempelvis erbjuds tjej- och icke binär-kväll på ungdomens hus. Det är 20 procent av Brommas elever i årskurs 9 som uppger att de *aldrig* brukar delta i någon ledarledd fritidsaktivitet – denna grupp är det Fritidens huvuduppdrag att nå. Det rör sig alltså om cirka 800 individer i åldrarna 13-17 år. Andelen är högre i

gymnasiets år 2, men här är eleverna redan nära Fritidens övre åldersgräns.

Fältassistenterna arbetar uppsökande, relationsskapande, främjande och förebyggande med barn och unga i åldern 11–18 år. Som en del i att göra sig kända bland stadsdelsområdets ungdomar erbjuder fältassistenterna sedan ett par år tillbaka ”7:an-snack”. Fältassistenterna kommer då till skolorna och träffar elever i årskurs 7. 7:an-snacken berör bland annat konsekvenser av alkohol- och narkotikaanvändning. Detta arbete kommer att fortsätta framöver. Fältassistenterna lämnar i samband med skolbesök ut frågeformulär till eleverna och ger eleverna möjlighet att skriva *Brev till min fältare*. Här får fältassistenterna information om bland annat fysiska platser i stadsdelsområdet och/eller på skolan som ungdomarna upplever som otrygga. Dessa platser tar fältassistenterna med sig i planeringen för sitt fältförlagda uppsökande arbete och information om platser förmedlas till respektive skolkurator. Informationen delas även med andra berörda inom stadsdelsförvaltningen och ligger till grund för åtgärdsplanen inom SÖK:en.

Fältassistenterna håller också i mötesplatsen Indigo för ungdomar 11-16 år som är, eller funderar på, om de är HBTQ+. Dessa ungdomar har enligt forskning generellt en större ohälsa än andra ungdomar. Fritidsverksamheten kommer också framöver vara en del av denna verksamhet.

Bromma sdf har avtal med Västerorts Ungdomsmottagning och fältassistenterna informerar ungdomar om möjligheten till stöd från mottagningen. Västerorts ungdomsmottagning erbjuder genom sin verksamhet stöd och hjälp genom till exempel samtal vid nedstämd- eller ledsenhet. Ungdomsmottagningen erbjuder också grupp/kurs i stresshantering, utifrån ACT-metoden. Metoden är väl använd och beforskad.

Fältassistenterna samverkar även med föräldravandrare inom stadsdelsområdet genom att erbjuda vägledning gällande ungdomars alkoholkonsumtion och droganvändning med mera.

I Bromma finns skolsociala team på sex skolor, där skola och socialtjänst (genom skolsocionomer) samarbetar i syfte att ge tidigt och samordnat stöd till elever med skolfrånvaro. Den primära målgruppen är elever i årskurs 4-9, med upprepad eller längre frånvaro, som riskerar att inte nå målen för utbildningen. Det övergripande målet är att eleverna ska öka sin närvaro och sin måluppfyllelse samt på sikt kunna uppnå gymnasiebehörighet.

Fältassistenterna arbetar kontinuerligt med att stärka samverkan med skolorna i ANDTS-frågor genom att de till exempel erbjuder

sig att delta på skolornas föräldramöten. ANDTS-frågor ryms också inom ramarna för föräldrastödgrupperna i programmen *ABC Tonår* och *Komet 12-18 år* som kontinuerligt erbjuds av stadsdelen med bland annat fältassistenter som gruppledare. *ABC*-föräldrträffar vänder sig till alla föräldrar som har barn mellan 0-18 år och syftar till att stärka relationen mellan förälder och barn. Under fyra gruppträffar får föräldrar diskutera och dela erfarenheter med varandra samt ta del av kunskap om barns utveckling. *Komet*-föräldrträffar vänder sig till föräldrar som har barn mellan 3-18 år och som upplever konflikter med sitt barn. Träffarna syftar till att hjälpa föräldrar att hitta bättre sätt att kommunicera med sina barn. Förvaltningen tillhandahåller även *Föräldraskap i Sverige* som är föräldrträffar för de som har barn i åldern 0-18 år, är födda i ett annat ett land, och vill veta mer om det svenska samhället och att vara förälder i Sverige.

Under 2025 kommer Bromma stadsdelsförvaltning arbeta med kunskapshöjning hos sina medarbetare som arbetar med barn och unga inom området spel om pengar.

Jämställdhetsanalys

Resultaten presenteras könsuppdelat vilket synliggör skillnaderna mellan könen. Ett område där skillnaden är som störst mellan flickor och pojkars svar är inom trygghet, betydligt fler flickor känner sig otrygga att gå ut på kvällen. Gällande den psykiska hälsan är det också stora könsskillnader. Likaså är det stora skillnader mellan flickor och pojkars spel om pengar. De könskillnader som presenteras möjliggör planering för riktade insatser till de grupper där behovet är som störst.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Socialtjänst och fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nämnden tar del av redovisningen och lägger den till handlingarna.

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör
Bromma stadsdelsförvaltning

Avdelningschef
Bromma stadsdelsförvaltning

Bilaga

Stockholmsenkäten 2024 stadsövergripande rapport BRO
2024/543-2.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2024-12-19